УДК 342.9
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-1.27

КОЛОТІЛОВ О.О.

ҐЕНЕЗА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПІДПРИЄМЦІВ ЯК СКЛАДНИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

THE GENESIS OF ADMINISTRATIVE PROCEDURES OF STATE REGISTRATION OF ENTREPRENEURS AS A COMPONENT OF ADMINISTRATIVE-LEGAL REGULATION IN THE ECONOMIC DOMAIN

Стаття присвячена дослідженню історії виникнення й розвитку адміністративних процедур державної реєстрації підприємців як складника адміністративно-правового регулювання в економічній сфері, становлення якого розглядається в контексті ґенези трьох видів публічної діяльності: камеральної, поліцейської та такої, що обмежує вільний розсуд публічної адміністрації в її стосунках з приватними особами, а не в суто хронологічному порядку. Автором визначено, що державний вплив на сферу господарювання в Російській імперії на перших етапах його становлення здійснювався виключно в примусово-репресивних формах, що відрізнялося від європейського підходу, який передбачав як основне завдання держави охорону та захист чинного правопорядку, а безпосереднє вторгнення держави в галузь матеріальних або індивідуальних інтересів суспільства розглядалося як її ухилення від свого головного призначення. У подальшому це призвело до поступового відходу російської влади від примусово-каральних способів впливу на сферу господарювання та їх заміни соціальною політикою, зміст якої полягав у тому, що держава надавала більше економічної самостійності суб'єктам господарювання, сприяла розвитку окремих галузей виробництва й усувала перешкоди для зайняттями окремими видами господарської діяльності. У ґенезі процедур державної реєстрації суб'єктів господарювання автором виділено 5 етапів: 1) давньоримський; 2) середньовіччя; 3) XVII–XIX ст.; 4) радянський (з підетапами: 1917–1923, 1923–1931, 1931–1956, 1956–1990); 5) сучасний (з 1990 р.); та охарактеризовано специфічні риси кожного з них. Констатовано, що інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності остаточно сформувався в Україні в кінці XX – на початку XXI ст. у зв'язку з прийняттям українським законодавцем двох визначальних законів – Закону України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р., яким надавалося нормативне визначення процедури реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності й закріплювалася необхідність її обов'язкового здійснення, і Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 р., який запровадив якісно нову систему державної реєстрації в Україні. Зокрема, цим Законом уведено єдиний механізм реєстрації суб'єктів господарювання всіх організаційно-правових форм і форм власності; створено інститут державних реєстраторів та автоматизовано їх роботу; реалізовано заявницький принцип створення нових юридичної особи або фізичної особи-підприємця та частково принцип «єдиного вікна» у сфері реєстрації; скорочено термін реєстрації за рахунок упровадження електронного обліку; процедури державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців отримали детальну регламентацію; спрощено порядок реєстрації саме для підприємців тощо. Зроблено висновок, що інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності в Україні й питання, які потребують вирішення, є питаннями вдосконалення державних реєстрів, посилення відповідальності державних реєстраторів, удосконалення інформаційного забезпечення тощо.

Ключові слова: *державна реєстрація, адміністративна процедура, суб'єкт підприємницької діяльності, адміністративно-правове регулювання економіки, ґенеза.*

© КОЛОТІЛОВ О.О. – здобувач (Науково-дослідний інститут публічного права)

The article is devoted to the study of the history of the emergence and development of administrative procedures for state registration of entrepreneurs as a component of administrative and legal regulation in the economic sphere, the formation of which is considered in the context of the genesis of three types of public activity: chamber, police and restrictive public administration. persons, and not in a purely chronological order. The author determined that the state influence on the economic sphere in the Russian Empire in the early stages of its formation was carried out exclusively in coercive and repressive forms, which differed from the European approach, which provided as the main task of the state protection and protection of existing law and order material or individual interests of society was seen as its evasion of its main purpose. In the future, this led to the gradual departure of the Russian government from coercive and punitive ways of influencing the economy and their replacement by social policy, the content of which was that the state gave more economic independence to businesses, promoted certain industries and removed obstacles to occupations in certain types of economic activity. In the genesis of the procedures of state registration of business entities, the author identifies 5 stages: 1) ancient Roman; 2) the Middle Ages; 3) XVII–XIX centuries; 4) Soviet (with substages: 1917–1923, 1923–1931, 1931–1956, 1956–1990); 5) modern (since 1990) and the specific features of each of them are characterized. It is stated that the institute of state registration of business entities was finally formed in Ukraine in the late XX – early XXI century in connection with the adoption by the Ukrainian legislator of two defining laws - the Law of Ukraine "On Entrepreneurship" of February 7, 1991, which provided a normative definition of the procedure for registration of business entities and enshrined the need for its mandatory implementation, and the Law of Ukraine "State Registration of Legal Entities and Individual Entrepreneurs" of May 15, 2003, which introduced a qualitatively new system of state registration in Ukraine. In particular, this Law: introduced a single mechanism for registration of business entities of all organizational and legal forms and forms of ownership; the institute of state registrars was created and their work was automated; the applicant principle of creation of new legal entity or natural person-entrepreneur and partially the principle of "single window" in the field of registration is implemented; the term of registration was reduced due to the introduction of electronic accounting; procedures for state registration of legal entities and natural persons-entrepreneurs have received detailed regulations; simplified registration procedure for entrepreneurs, etc. It is concluded that the institute of state registration of business entities in Ukraine and the issues that need to be addressed are the issues of improving state registers, strengthening the responsibility of state registrars, improving information support, etc.

Key words: *state registration, administrative procedure, business entity, administrative and legal regulation of the economy, genesis.*

Вступ. З'ясування особливостей адміністративно-процедурного регулювання у сфері легітимації суб'єктів господарювання як певної системи передбачає дослідження такої її ознаки, як історичність, тобто розвиток у часі. З урахуванням того що інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності остаточно сформувався в Україні в кінці XX – на початку XXI століть, питання його ґенези необхідно розглядати в межах розвитку системи адміністративно-правового регулювання економіки як складника адміністративного права загалом.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження історії виникнення й розвитку адміністративних процедур державної реєстрації підприємців як складника адміністративно-правового регулювання в економічній сфері.

Результати дослідження. Передусім варто зазначити, що адміністративне право в ґенезі пов'язано з трьома видами публічної діяльності: камеральною, поліцейською й такою, що обмежує вільний розсуд публічної адміністрації в її стосунках із приватними особами, кожна з яких виконувала функції обов'язкового інструменту щодо прогресивних зрушень у сфері регулювання правовідносин і створила можливості для становлення й існування адміністративного права в сучасному вимірі.

При цьому, як зазначають Т.О. Коломоєць та В.К. Колпаков, для усвідомлення їх ролі в інституалізації цієї юридичної галузі необхідно мати на увазі, що вони не є такими, що послідовно змінюють один одного, етапами соціальної практики, мають різні передумови виникнення й паралельно існували на тривалих відрізках історії. Водночас на фазах еволюційних змін між ними

збуджувалися інтеграційні зв'язки, які породжували нові властивості стосунків людини з владою, що й призвело до появи науки адміністративного права в її сучасному розумінні [1, с. 110–111].

Становлення адміністративно-правового регулювання у сфері економіки варто розглядати в контексті ґенези трьох вищеперелічених видів публічної діяльності, а не в суто хронологічному порядку, що дасть змогу з'ясувати його правову природу та виявити особливості його формування на ранніх стадіях публічного регулювання економіки.

Так, камеральна діяльність (від лат. «camera» (казна) – сховище грошей, золота, коштовностей та інших цінностей, що належали королям, царям, князям, монастирям) мала своїм змістом розбудову й примноження фондів властителя, а метою – отримання максимально можливих прибутків, охоплювала все доменіальне господарство, усі джерела надходження до казни та фіксувалася в актах правителя, рішеннях церкви, правових аналогіях, прецедентах, традиціях.

Досить показовими є капітулярії (укази) Карла Великого (742–814 рр.), 56 із яких (за іншими даними – 250) дійшли до нас і містять детальніші інструкції щодо управління його доменом. Так, наприклад, «Капітулярій про маєток» (Capitulare de villis) наказує керуючим спостерігати за вільними селянами і брати з них штрафи на користь королівського двору; давати церквам свого фіску десятину з урожаю, мати при млинах курей і гусей; на вербну неділю доставляти отримані від господарської діяльності гроші тощо [1, с. 112].

З метою реалізації волі властителя у сфері камерального господарювання (як прообразу моделі державного управління економікою) створювалися спеціальні структурні утворення (квазіадміністративні органи), що опікувалися в т. ч. оборотом майна, чеканкою монет, кредитами та боргами. Наприклад, у московського князя в XV ст. питаннями государева двору займалися структурні утворення «Дворець» і «Казна», перше з яких керувало організацією князівської служби (аналог сучасної державної служби), обігом земель та іншого майна й здійснювало контроль, а друге – фінансовими операціями.

Наприкінці середніх віків централізація влади сприяла зближенню потреб суто камерального господарювання із завданнями державотворення і зростанням витрат на загальнодержавні потреби, унаслідок цього було прийнято низку реформаторських рішень: а) щодо виділення казни держави від казни правителя; б) щодо трансформації структур управління доменом правителя в управлінські органи держави [1, с. 113], що призвели до суттєвих зрушень в організації управління державними справами, яка почала базуватися на функціонально-галузевому принципу. У свою чергу, поняття «камеральна діяльність» почало ототожнюватися з діяльністю державно-управлінського змісту, яка потребувала теоретичного обґрунтування. Результатом такої роботи стала поява камералістики – науки, що мала міждисциплінарний характер і складалася з трьох складників: політичного блоку, економічної та фінансової політики [2, с. 18–19], яка отримала статус університетської дисципліни в 1727 р., коли в університетах міст Галле і Франкфурта-на-Одері (Пруссія) було засновано кафедри камералістики, на яких викладали професори Гассер (Simon Peter Gasser) і Дитмар (Justus Christoph Dithmar) [4]. В університетах Російської імперії (Санкт-Петербург, Казань, Харків) камералістика викладалася з 1843 р. по 1863 р., а потім припинила своє існування, оскільки була, за визначенням К. Маркса, «мішаниною найрізноманітніших відомостей» [3, с. 13].

Другим видом суспільної діяльності, що вплинула на формування адміністративно-правового регулювання у сфері економіки, є поліцейська діяльність, первісне розуміння якої збігається з поняттям «управління державними справами» (оскільки термін «поліція» походить від грецького «поліс», тобто місто-держава) та охоплює й сферу економіки (шляхове господарство, будівельну та пожежну справи, поштовий зв'язок, мануфактуру, торгівлю й інші об'єкти, що утворюють сферу внутрішнього управління в державі). У римлян аналогічна діяльність мала назву «respublica» – справа суспільна. Отже, поняття «поліція» й «республіка» мають одне походження, є різними назвами одного й того ж предмета [1, с. 117].

У кінці XVIII – на початку XIX ст. держава стає єдиною всеохоплюючою організацією, унікальною за масштабами влади. У зв'язку з цим у суспільстві почали формуватися ідеї необхідності особливого правового статусу держави та її органів. Необхідність обмеження державної діяльності, яка повинна здійснюватися в межах права, була на теоретичному рівні обґрунтована напередодні буржуазних революцій [4, с. 7]. У першій половині XIX ст. під впливом ідей Великої французької революції дозріле громадянське суспільство вимагало організації адміністративного управління й усієї державної влади на законодавчій основі, установлення в адміністративних відносинах державних гарантій, захисту демократичних прав і свобод громадян і контролю над владою, що включає дієві правові механізми, інститути й правові засоби [5, с. 266].

Тріумф учення Адама Сміта (за яким зростання добробуту суспільства досягається стимулюванням внутрішніх економічних механізмів, а не зовнішнього управлінського впливу та обмеженням втручання уряду в економіку) і розповсюдження ідеї правової держави (яка базується на юридичних обмеженнях вільного розсуду адміністрації у відносинах із приватними особами) призвели до кризи поліцеїстики, а згодом до розуміння необхідності реформування поліцейського права й оновлення сутності поліцейської діяльності.

Як зазначають Т.О. Коломоєць і В.К. Колпаков, першим здобутком вітчизняної поліцеїстики є теорія суспільного права, сформульована в роботі В.М. Лєшкова «Руський народ і держава» (1851 р.), відповідно до якої нормативна регламентація безпеки, благоустрою, сфери громадських справ є одним із засобів юридичного оформлення прав особистості [1, с. 129]. Саме суспільне право разом із поліцейським правом і забезпечують добробут у державі (що безпосередньо стосується й реалізації економічної функції держави). На думку К.С. Бельського [6], з якою погоджуються й інші науковці, власне теорія суспільного права створила передумови виникнення сучасного (у т. ч. українського) адміністративного права.

У XIX ст. регулювання економічної сфери здійснювалося за допомогою норм поліцейського права, об'єднаних у межах інституту поліції благоустрою (закони «благоустрою»), поряд із яким визнавалося існування й інституту безпеки (закони «благочинія»). Різниця між цими інститутами, на думку вчених-поліцеїстів, полягала в тому, що благоустрій був складовим елементом політичної економії, тоді як «благочинія» стосувалося охорони порядку й безпеки суспільства та його членів [7, с. 77]. Застосуванням норм поліцейського права займалися, відповідно, органи поліції, які, як випливає з викладеного, опікувалися не лише подоланням протиправних проявів поведінки приватних осіб та усуненням їх причин та умов, а й управлінням сферою господарювання.

На думку Є.В. Петрова, державний вплив на сферу господарювання в Російській імперії на перших етапах його становлення здійснювався виключно в примусово-репресивних формах. Держава сама вирішувала, який напрям господарської діяльності й у яких формах має розвиватися в державі. Що ж до інтересів приватних осіб, які були задіяні в цьому процесі, то вони до уваги не бралися та під час прийняття відповідних державних рішень не враховувалися [8, с. 134].

Подібний підхід до регулювання господарських відносин у Російській імперії принципово відрізнявся від тих напрацювань, які мали місце щодо цього питання в країнах Західної Європи, законодавство яких було пронизане ідеями індивідуальної свободи. Відповідно до цієї теорії, завдання держави полягало виключно й лише в охороні та захисті чинного правового порядку. Безпосереднє вторгнення держави в галузь матеріальних або індивідуальних інтересів суспільства розглядалося як її ухилення від свого головного призначення, як порушення вільної закономірності соціального прогресу. Виходячи із цього, головним елементом у системі поліцейського права таких країн, як Німеччини та Франції, у XIX ст. стає поліція безпеки, тоді як поліція добробуту розглядається як щось виняткове, що суперечить основним індивідуалістичним принципам. Інакше кажучи, поліція добробуту починає поступово виводитися за межі європейського поліцейського права, надаючи тим самим суб'єктам господарювання вільні можливості для саморозвитку [8, с. 51]. Усе це призвело до поступового відходу російської влади від примусово-каральних способів впливу на сферу господарювання та заміни їх соціальною політикою, зміст якої полягав у тому, що держава надавала більше економічної самостійності суб'єктам господарювання, сприяла розвитку окремих галузей виробництва й усувала перешкоди для зайняттями окремими видами господарської діяльності. Відповідні зміни відбулися й на теоретичному рівні, були вони пов'язані із заміною терміна «поліція благоустрою» поняттям «господарське управління».

Як зазначав В.В. Івановський, державою в цей період уживалися дві групи заходів для організації та здійснення управлінням безпосередньо господарською діяльністю: 1) заходи, що впливали на всі сфери економічного (господарського) життя країни, і 2) заходи, що впливали на покращення стану справ в окремих галузях економічного (господарського) життя країни [9, с. 370–371].

До першої групи заходів дослідником зараховано заходи, що спрямовані на: 1) охорону власності шляхом створення умов, які забезпечують її збереження; 2) покращення податкової системи, зокрема, у питаннях усунення свавілля у зборі податків, виключення випадків невідповідності зборів платіжній здатності платника; 3) покращення економічних відносин, які виникали за участю адміністрації та суду; 4) покращення паспортної системи в розумінні надання населенню можливості вільного переміщення країною, що сприяє економічній конкуренції; 5) покращення шляхів сполучення, що має на меті покращення обміну економічними благами; 6) покращення системи мір і ваг; 7) покращення грошової системи; 8) розбудову кредитної сис-

теми, за рахунок якої держава ставить собі за мету, крім іншого, полегшення набуття капіталу для безкапітальних працівників, спрямоване на приведення в рівновагу різних категорій осіб, які беруть участь у виробництві, і звільнення праці від гнітючого впливу капіталу. Крім того, кредитна система якнайкраще сприяє обігу економічних благ, оскільки кредитні знаки відіграють доволі часто роль грошей, а останні, як відомо, є засобом обігу; 9) розбудову системи страхування, яка забезпечує збереження економічних благ [9, с. 370–371].

У свою чергу, за допомогою другої групи заходів формувалися механізми державної підтримки розвитку окремих галузей господарської діяльності, які мали на меті усунення юридичних і (або) економічних перешкод для зайняття відповідними видами діяльності. Як такі інструменти влада використовувала: 1) дозволи; 2) свідоцтва; 3) привілеї та винаходи; 4) пільги; 5) кредитування; 6) нагляд [8, с. 52–53].

Такі заходи, які за своєю правовою природою були публічно-правовими, невдовзі принесли відповідні позитивні результати й з кінця XIX ст. у країні розпочався економічний розвиток, який проявився в зростанні підприємництва та капіталів, удосконаленні виробництва, його технологічному переоснащенні, збільшенні кількості найманих працівників у всіх сферах господарювання. Водночас з іншими капіталістичними країнами в Російській імперії відбувалася технічна революція, яка співпала з індустріалізацією, унаслідок чого з відсталої аграрної країни Росія на початку XX ст. перетворилася в аграрно-індустріальну державу, увійшовши за обсягами промислової продукції до п'ятірки найбільших держав. З 1905 року, тобто часу початку активної трансформації поліцейського права в адміністративне право, питання правового регулювання державної підтримки сфери господарювання перейшли до адміністративного права, зокрема до його особливої частини.

Діяльність щодо обмеження вільного розсуду адміністрації є третім видом суспільної діяльності, що вплинула на формування адміністративного, у т. ч. адміністративно-господарського, права, є найважливішою ознакою правової держави.

Як зазначає О.І. Миколенко, сучасне уявлення про адміністративне право як галузь права виникло лише тоді, коли в правовій системі достатнє місце зайняли норми, що закріплюють права особистості, процедури діяльності органів державної влади та гарантії від адміністративного свавілля. Саме розвиток адміністративних процедурних норм у країнах світу призвів до перетворення поліцейського права в адміністративне право [10, с. 21]. У свою чергу, упровадження в теорію юриспруденції й соціальну практику базових положень адміністративного права (нормування управлінської діяльності; обслуговування адміністрацією потреб суспільства; відповідальності адміністрації перед громадянином) стало важливим етапом розбудови доктрини правової держави [1, с. 135].

Ідея про юридичну відповідальність держави перед громадянином отримала інституціонально-правовий розвиток у формуванні системи адміністративної юстиції. Саме створення в середині XIX ст. у європейських країнах адміністративних судів, діяльність яких була спрямована на запобігання свавіллю та припинення свавілля влади, поліції та публічного управління загалом, зумовило поступовий перехід від так званої поліцейської держави до сучасної правової держави [20, с. 9].

У Російській імперії в ході реформ 60–80-х рр. XIX ст. формується система адміністративних судів – повноваження верховної судової інстанції в адміністративних справах починає виконувати Урядовий сенат. З 1890 р. починають функціонувати місцеві органи адміністративної юстиції – губернські присутствія по земських і міських справах, а останній внесок у практику розбудови адміністративно-правових інституцій зробив Тимчасовий уряд, прийнявши 30 травня 1917 р. Положення про суди в адміністративних справах.

Що стосується ґенези безпосередньо процедур державної реєстрації суб'єктів господарювання, то дослідниками умовно виділяються такі етапи.

Перший етап – давньоримський період, коли для створення юридичної особи вимагався дозвіл влади; виділення самостійного майна для ведення господарської діяльності; наявність установчого акта із зазначенням мети діяльності на кшталт сучасного Статуту [12, с. 11].

Другий етап – середньовіччя, коли процедура утворення юридичної особи не потребувала дозволу держави [13, с. 343].

Третій етап – XVII–XIX ст., коли заради поліцейсько-фіскальних цілей в Англії та Іспанії «особливі реєстратори» реєструють дані про торговельні і промислові підприємства, а на території Російської імперії право на комерційну діяльність і торгівлю дає «откуп», так звана «плата в казну», і завершується формування гільдії купців. Пізніше постає питання про легітимацію господарських товариств, які стають частиною економічного життя держави [14, с. 74].

Четвертий етап – Радянський період (1917–1990 рр.), який умовно можна розподілити на певні підперіоди:

1917–1923 рр. – характеризувався наявністю великої кількості розрізнених нормативно-правових актів, що регулюють порядок створення й діяльності комерційних організацій, які не встановлювали єдиної, централізованої, упорядкованої системи їх створення;

1923–1931 рр. – створення інституту торгової реєстрації;

1931–1956 рр. – скасування інституту торгової реєстрації й уведення державної реєстрації;

1956–1990 рр. – скасування державної реєстрації. Підприємства створювалися за відомчою ознакою в розпорядчому порядку, який не потребував ще якоїсь легітимації [14; 15].

П'ятий етап – формування системи національного законодавства України у сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання (розпочинається з моменту проголошення незалежності України і триває до сьогоднішнього дня).

Першим нормативно-правовим актом, присвяченим державній реєстрації, став Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р., яким надавалося нормативне визначення процедури реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності як «процедури оформлення ініціативи юридичної чи фізичної особи здійснювати самостійну, систематичну, на власний ризик діяльність із виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг і зайняття торгівлею з метою одержання прибутку» та закріплювалася необхідність її обов'язкового здійснення [15]. Водночас державна реєстрація до моменту прийняття Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 р. [16] регулювалася низкою підзаконних нормативно-правових актів, що призвело до певного хаосу в реєстраційних правовідносинах (наприклад, один код ЄДРПОУ міг бути у двох юридичних осіб, декілька суб'єктів господарювання мали абсолютно однакове фірмове найменування й організаційно-правову форму тощо) та потребувало нормативно-правового вирішення.

Прийнятий у 2003 р. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» запровадив якісно нову систему державної реєстрації в Україні, а саме: 1) уведено єдиний механізм реєстрації суб'єктів господарювання всіх організаційно-правових форм і форм власності; 2) створено інститут державних реєстраторів, який забезпечує процес реєстрації та несе відповідальність за правильність процедур реєстрації; 3) реалізовано заявницький принцип створення нової юридичної особи або фізичної особи-підприємця та частково принцип «єдиного вікна» у сфері реєстрації; 4) скорочено термін реєстрації за рахунок упровадження електронного обліку; 5) процедури державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців отримали детальну регламентацію; 6) спрощено порядок реєстрації саме для підприємців; 7) призначено єдиного методолога з питань державної реєстрації суб'єктів господарювання – Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва (Держкомпідприємництво); 8) створено Єдиний державний реєстр юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців; 9) автоматизовано роботу державного реєстратора тощо [16].

Висновки. Отже, можна констатувати, що інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності в Україні пройшов тривалий шлях і продовжує оптимізуватися відповідно до реалій сучасності. Сьогодні фізична особа має можливість, не виходячи з домівки, зареєструватися як підприємець за лічені хвилини в додатку «Дія» абсолютно безкоштовно та одночасно з реєстрацією як суб'єкт підприємництва отримати реєстрацію як платник податку, що є втіленням принципу «єдиного вікна». Але, незважаючи на безумовно позитивні зміни, перед українським законодавцем стоїть ще багато невирішених питань – протидія рейдерству за допомогою «чорних реєстраторів», удосконалення державних реєстрів, дієва відповідальність учасників реєстраційних відносин тощо. І їх вирішення – обов'язок законодавця, оскільки Україна – правова, соціальна, сервісна держава.

Список використаних джерел:

1. Коломоєць Т.О., Колпаков В.К. Вступ до навчального курсу «Адміністративне право України» : навчальна лекція. Київ : Ін Юре, 2014. 240 с.

2. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юрид. думка, 2004. Т. 1 : Загальна частина. 2004. 584 с.

3. Маркс К. Капитал. Предисловие ко втором изданию. *Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения*. 2-е ид. Москва : Изд-во политической литературы, 1960. Т. 23.

4. Административное право Украины : учебник для студентов высш. учеб. заведений юрид. спец. / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцкий, В.Н. Гаращук и др. ; под ред. проф. Ю.П. Битяка. 2-е изд., перераб. и доп. Харков : Право, 2003. 576 с.

5. Старилов Ю.Н. Курс общего административного права : в 3 т. Москва : НОРМА, 2002. Т. 1. 728 с.

6. Бельський К.С. Выдающийся русский ученый-полицеист В.Н. Лешков. *Государство и право.* 1966. № 11. С. 127–136.

7. Антологія української юридичної думки : у 6 т. / редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова) та ін. ; упоряд. : Ю.І. Римаренко, В.Б. Авер'янов, І.Б. Усенко ; відп. ред. Ю.І. Римаренко, В.Б. Авер'янов. Київ : Вид. дім «Юрид. книга», 2003. Т. 5 : Поліцейське та адміністративне право. 600 с.

8. Петров Є.В. Феноменологія адміністративно-господарського права : монографія. Харків : Диса плюс, 2012. 392 с.

9. Ивановский В.В. Учебник административного права (Полицейское право. Право внутреннего управления). 4-е изд. Казань, 1911. 516 с.

10. Миколенко О.І. Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2011. 444 с.

11. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство : навчальний посібник / Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулєвська, Р.В. Сінєльнік, І.О. Сквірський ; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулєвської. Київ : Істина, 2007. 152 с.

12. Макарчук В.С. Основи римського приватного права : навчально-методичний посібник. Київ : Атіка, 2003. 256 с.

13. Тарасов И.Т. Учение об акционерных компаниях. Москва : Статут, 2000. 666 с.

14. Ионова Ж.А. Правовые проблемы государственной регистрации и лицензирования предпринимательства : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14. Москва, 1997. 172 с.

15. Про підприємництво : Закон України від 7 лютого 1991 р. № 698-XII (утратив чинність). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text.

16. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text.

УДК 342.9
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-1.28

КОНОНЕЦЬ В.П.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ ДЕРЖАВНИМ ВИКОНАВЦЕМ У МЕЖАХ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

PROBLEMATIC ASPECTS OF ENFORCEMENT OF THE DECISION BY THE STATE EXECUTOR IN CASES OF ADMINISTRATIVE OFFENSES

Актуальність статті полягає в тому, що виконавче провадження є останнім етапом провадження, що полягає в примусовому виконанні судових рішень, рішень інших органів, посадових осіб, які головним чином уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Ця крайня ланка правозастосовної процедури є не менш важливою в порівнянні з іншими стадіями провадження у справах про адміністративні правопорушення, тому що вона є основним гарантом виховання як громадян (загальна превенція), так й осіб, визнаних винними в учиненні адміністративного правопорушення (спеціальна превенція) у дусі точного та неухильного додержання Конституції та законів України. Крім того, ця сходинка також забезпечує реалізацію фундаментального принципу виконавчого провадження – обов'язковість виконання рішення, без якого є ілюзорним процес

© КОНОНЕЦЬ В.П. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)